

LA TALLA

SURT ELS
DIVENDRES

Diputació, 262

Ja comensa

La regeneració d'Espanya 'es un fet. Aviat s'obrirán las Corts y's discutirán els pressupostos els quals venen aumentats en 30.000.000 de pessetas més que'ls anteriors.

Es la gran manera de sortir el Govern d'apuros encare que'ls contribuyents s'hagin de vendre la camisa. El talent d'en Maura's va manifestant y las esperansas dels badochs qu'encare creuen ab els polítichs y ab las gestions del centre, haurán d'anar creixent al veure com l'ilustre mallorquí s'emprén una campanya tant regeneradora com la d'espolsar l'última pesseta de las butxacas dels pobres súbdits del Estat.

Y en sério. Els pressupostos son en tot lo mon la base del bon ordre y de la prosperitat dels pobles. D'ells ne depén l'equilibri entre la riquesa del Estat y'ls ingressos de la producció del mateix. Donchs bé: aquí sense preocuparse pera res de la producció, sense facilitar l'engrandiment de la industria, sinó molt al revés, posanthi trabas; se proposan els Goversns acaparar grossas sumas, sense mirar d'ahont han de sortir aquestas.

Y aixó en aquets moments de crisis industrial ¿que promourá? No s'ha de ser pas estadista pera respóndre aquesta pregunta. L'obrer será'l primer perjudicat.

Las fábricas que han tancat las sevas portas no las obrirán pas devant de la perspectiva d'un augment de contribució, las que's van sostenint se veurán obligadas á parar sos treballs y els obrers quedarán á milers sense feyna, sense medis de viure...

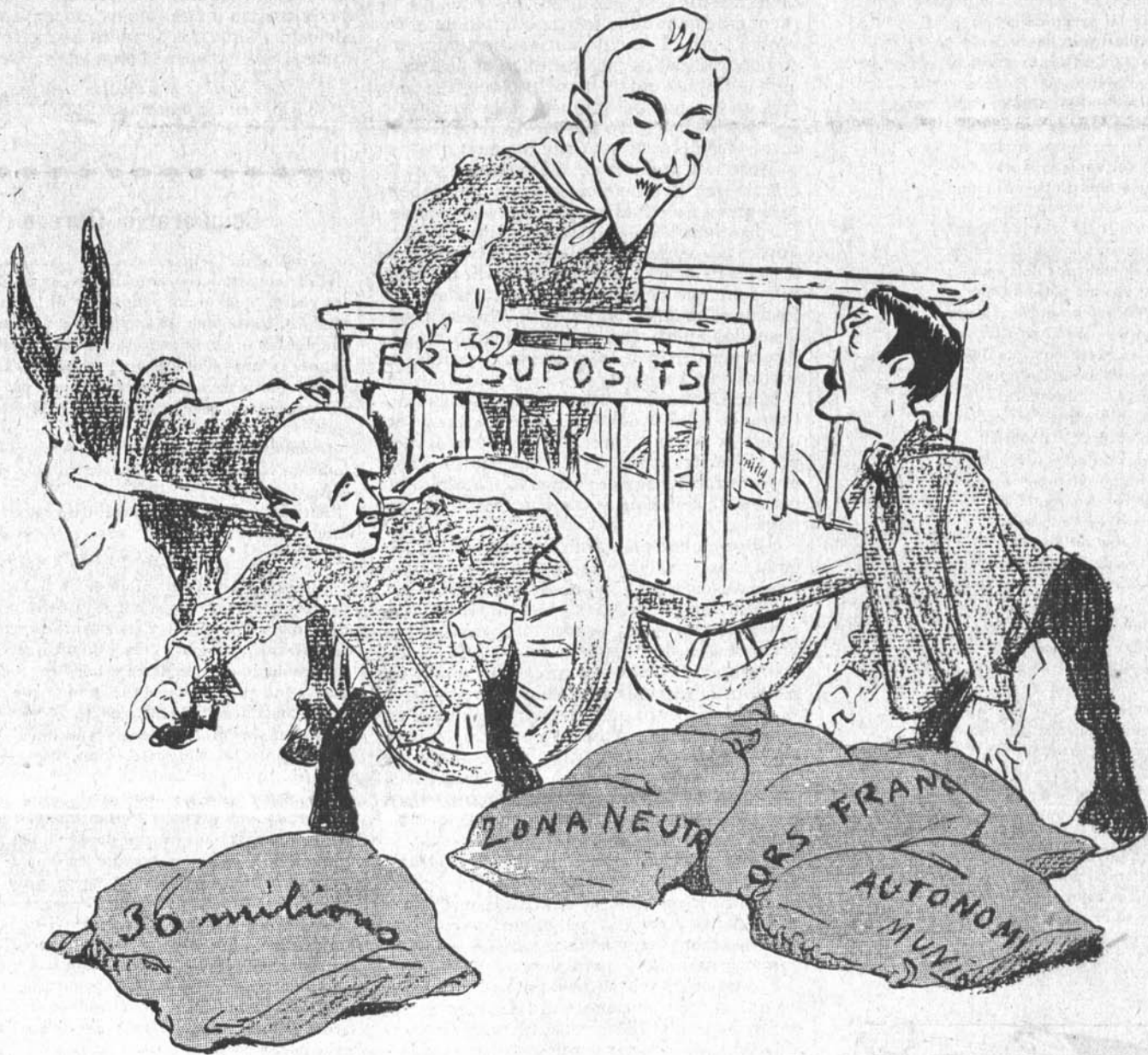
S'hi ha pensat en aixó?

Els diputats que'ls obrers en un moment d'obcecació política han portat al Congrés, n'han ni tant sols parlat d'aquesta important qüestió?

Altre feyna tenen. L'un fatxandejant quixotescaament en *La Putinera* y pels meetings, parlant de teas y d'incendis y de mil bestiesas que ja no fan cap efecte ni als obrers mateixos; y l'altre procurant fer valer las sevas influencias pera que la ciutat li pagui'l luxu de tenir amistansada!

Es asquerós tot aixó, pero cal que's posi á la llum pera que'l poble obrer de Barcelona pensi ab la seva propia salvació y no distregui sas energías ab lluytas inútils y no vegi espolsats els pochos diners que afanya entre Casas del Pueblo que no's farán may, y missatjes y regalos al indiscutible Salmerón, qui desde son fastuós despatx d'advocat de la més alta noblesa madrilenya se riu de revolucions socials, de repúblicas y de tot lo que tant engresca als nostres obrers.

GNOM

—Escolti, senyor Maura, ¿qué no vol carregar tot alló que va dir á Catalunya?

En Maura. — No homes, no; tot aixó ja poden desarho. Lo que are convé es carregar el dels 30 milions.

NO BADÈM

Vosté dispensi caixista, perdoni l'atreuiment, y permeti que li digui qu'allò de posà'l revés els versos que vaig escriure per el número darrer, es imitar a n'en Maura que tot ho fa malament, es copiar de'n Corominas que a n'el cap hi porta'ls peus, lo de dalt anava a sota, ¡Vaya un olla d'aquell vers! ¡ni l'olla republicana que forma l'Ajuntament!! Aixó desdiu, ab franquesa aixó no fá... Gutenberg colocarse en el terreno de certa mena de gent, y... dissimuli caixista l'indirecta y no badém, que tenim de parlar un rato del negoci de la llet. ¡Y quin escàndol señores! en Zurdo se'n feya creus, y en Porrera y en Badia van tornarse blaus y verts y hasta en Rivas que a la cuenta es el mes sabata d'ells, va enfadarse de tal modo al sabé aquell enfarfech, que fins a ratos jo'm creya que's tornava mes beneyt. Quiero luz, que se depure—crijava—sepamos bien si hay algun republicano complicado en este fet, y anava desesperantse sense estirarse'ls cabells. Home Ribas, no s'ho prengui tan acaloradament, fa calma y el racionini es necessari en vosté, porque faria estropicis si a vosté'l deixavan fer, y la Fusión aniria de clatells cap al infern, ¿que porque s'ha fet l'amaño y ningú sabia res, d'aquestes cinch mil pessetas dels del gremi de la llet? es que varen descuidarse d'enterar a l'Ajuntament y un olvit es perdonable, un olvit el té vosté: per un pico de respecte es un pico prou decent per fer venir salivera fins a n'en Lerroux mateix, pero vaja val la pena que siguem mes indulgents. Si's tracta com algú indica de republicans dels seus, s'hi tira un cabàs de sorra y el queso no huele... a rés, porque si be ho analisa no es gayre nou que diguém, l'accepta alguna propina donada ab desinterés, d'aixó'n prenen els cotxeros y n'acceptan els barbers y els concejals n'acceptavan al menos en aquells temps que la barbarie de'n Planas dominava a tot arreu, y la costum no caduca y han de seguir la corrent. Aixó fá que no compregui per un republicà-net com es vosté; la torrada d'aquest acalorament, y ens envihi ruboroso la dimissió pel clatell, es menester que mediti y es compenetri ben bé, que's perros mateixos d'are son els perros del temps vell, ab la diferencia sola que la gana apreta més; jo sab l'entero una mica porque vosté es... foraster. ¿Estém al tanto... caixista? donchs compongui y no badém, que ni els de Consums badavan ¿vritat, senyors de la... llet?

PEP DE LA TRALLA

La mort (?) del Catalanisme

Are si que va de debó: lo Catalanisme es mort: ja no es solsament la prempsa madri-lenyia que ab aquell desconeixement que la distingeix quan de las cosas de fora de Madrid parla, la que venta campanas en senyal

de regocijo per haver desaparegut d'Espanya un perill segons ells com lo de Cuba y Filipinas; are ja no'ns hem de fer ilusions, al contrari, ens havém de convencer tots de que'l Catalanisme es mort: ho ha dit un dels homes més sabis ó sebas d'Europa; un dels escriptors més eminents pera tirar un carro: ho ha dit el grrrran repúblico catalán don Eusebio Corominas.

Estaba previsto, diu ab tó profétich lo senyor Sebio que'l Catalanisme havia de morir porque no tenia base sólida y com qu'era un moviment de quatre somniadors y quatre reaccionaris per aixó es que a la primera embestida dels republicans demócratas (?) ha caygut vensut, esclafat y ¡oh horror! fins mort; desd'are ja no's troba ni un catalanista ni per remey: vaya vaya ab don Eusebio.

Mireu que's pot ser ruch molt ruch, pero no tant com ho es el director de La Putinera. ¡Pobre senyor! que'ns en fas de llástima: sembla estrany que no tinguis cap company de redacció que de debó t'estimi, puig si algún en tinguessis, estich segur que't diria: home Sebio no fassis més papers ridícols que ja ets massa gran y además lo que tu fas no diu per un jefe del partido republicano de Cataluña.

Mes nosaltres som generosos, Sr. Pastanaga; tant es aixís que fins per compassió aquets muertos te fan sapiguer pera que te n'enteris y no tornis a ficar los peus a la galleda, que'l Catalanisme no está cridat a desapareixer ni are ni may mentres quedi un catalá ab vergonya.

Lo Catalanisme no es cap remada de bens com ho son los partits polítichs, inclús lo republicá, y per aixó no se'l mata ni ab unas ni ab cent eleccions; lo Catalanisme veu engròixir sos rengles diariament y segueix ab més entusiasmisme que may propagant sas humanas doctrinas y sembrant arreu sa llevar feconda.

Al Catalanisme se n'hi dona ben poch dels cárrechs públichs, que es per lo únich que treuallan tots los polítichs, y ab més afany que tots, los republicans publicitaris; lo Catalanisme lo que vol es fer catalans dignes y honrats y portar a la conciencia social de Catalunya lo convenciment de que no hi ha salvació per nosaltres sino ab lo reconeixement de la integral autonomia de nostra terra. Los catalanistas no tenim impaciencias, no'ns fan fret ni calor las mesquinas llyuytas entre blanchs ó negres: fiém més en la acció del temps y en la bondat de nostras ideas que no pas en las llyuytas electorals y enlluernaments de moment.

Mort lo Catalanisme! quanta ignorancia ó mala fé! Precisament are no'ns trobem més que a la aubada del nacionalisme catalá. Lo hermos será dintre quinze ó vint anys; tal vegada'l plasso no sigui tan llarch. El drama d'aquesta llyuya de la civilisació que representa'l Catalanisme tot just are comensn; encara's desconeix lo seu desenllás, pero pot ja assegurar-se que la llyuya será tremenda, y que en definitiva la victoria será nostra.

Mireu ls centres de cultura, las societats literarias, las academias científicas, etc.; etcétera, y allí hi veureu com se treualla en pró de nostre ideal. Mireu aquesta joventut universitaria, en sa majoria catalanista, neta de prejudicis y alenat per la Patria nova.

¡Quin plaer més gran se sent al pensar en la influencia que a Catalunya exerciran aquets escolars lo dia de demá quan hagin arribat a sa major edat! Allavoras, senyors rotatius, allavoras, senyor Corominas, tindréu ocasió d'apreciar lo fruyt del Catalanisme que ab tanta abnegació van sembrant per tota la terra ls seus bons fills.

Ab la empena que rebrá'l nacionalisme a mida que vagin transformantse en homes los joves d'avuy, la nostra causa adquirirá una forsa tan gran que una de dugas: ó s'atendrán y's donará satisfacció completa a nostras aspiracions ó hi haurá una nova Irlanda dintre l'Estat espanyol.

Avuy la causa de la llibertat de Catalunya (sapigueuho bé) está en perfode constituyent: y en tant el Catalanisme, sense batzegadas, treballa y segueix sa via magestuosa ment veient ab satisfacció com van engròixintse sos rengles.

Los desenganyats dels partits polítichs, los que comprenen que Catalunya será tan esclava ab que a Espanya hi hagi monarquia ó república, los obrers catalans consients que veuhen lo democrática y generosa que es nostra causa y que comprenen que'l Catalanisme es la última paraula de la ciencia política y que s'inspira en los últimos avensos de la moderna sociología, son cada dia més.

Per aixó es que al veure com alguns ignorants y traydors de Catalunya estenen l'óbit al Catalanisme ab la mateixa frescura ab que anunciavan las victorias del ejército español a Cuba y Filipinas, nosaltres fitém

Las subvencions

L'obrer. — Haveu de saber y entendre que'ls republicans no estém porque surtin els gegants.

Corominas. — ¿Per qué?

—Perque ja 'ls estém fent tot l'any.

los nostres ulls per tota la terra catalana y al veure al nombrós estol de bons soldats de la nostra causa no'ns podem estar de dirlos hi a aquestos senyors que tant lleugerament ens extenen la papeleta de defunció:

Los muertos que vos matais gozan de buena salud.

FIBLÓ

Colaboració Obrera

Sr. Director de LA TRALLA.

Molt senyor meu y company de causa: Com podrà veure, li envio un petit escrit dirigit als obrers catalans, classe que ab molta honra pertanyo, lo que li estimaria moltíssim que si resulta publicable tingués la amabilitat de publicarlo. En cas de volguerse informar de si soch obrer ó nó, pot preguntarho al senyor Joseph Fontcuberta, de Premiá de Mar.

Donantli mil mercés anticipadament, me despedesch de vosté y desitjo visqui molts anys per be de nostra Patria.

Son afectíssim s. s. y company de causa, Ramon Amorós Estebanell.

ALS OBRERS CATALANS

Companyes de treball: Hora es ja de dir a aquets vividors que vos voltejan enganyantvos miserablement dihentvos que'l Catalanisme es retrógrado, clerical, carli, burgés y reaccionari, que vos donguin probas de lo que diuhen; hora es ja, obrers catalans, que quan sentiu algun orador que vos digui que'l Catalanisme es enemich del obrer, de dilshi que lo que vos diuhen sense demostrarho ho sostinguin y vos ho demostrin en un meeting de controversia, que tirin la pedra y amagar la má es propi sols de canalla y de traydor, puig la canalla quan tiran una pedra y causan dany, amagan la má dissimuladament per por de que'l que ha rebut lo tanto no li pegui, y'l traydor calumnia y fereix ó mata traydorament, porque no té prou valor de ferho cara a cara, y dich aixó, perquè son moltes las vegadas que ferms Catalanistas han invitat als republicans a un meeting de controversia pera que demostrassin lo seu valor frente a frente y donguessin provas en el Poble de que's vritat lo que diuhen, y en lloch de mostrarho, han fet com al traydor que fereix y mata traydorament per faltarli valor de ferho cara a cara.

Hora es ja Companyes de fatigas, que quan follejeu La Campana ó La Esquilla y en dits periódichs hi llegiu insults al Catalanisme, de dir a aquells Senyors de la Rambla del Mitj que vos ensenyin lo número 1100 de La Esquilla del dia 9 de Febrer del any 1900 y en dit número ho trovareu lo que segueix:

«Lo programa catalanista de Manresa será bó ó dolent, simpátichs ó antipátichs, segons el criteri, 'ls gustos ó las preferencias de cada hù en particular; pero es lícit, perfectament lícit, no conté cap principi

que atenti a la integritat de la Patria, ni s'aparta un punt de las vias legals en los procedimientos que preconisa.»

Aquí tenen las bases de Manresa jutjadas per en P. del O.

¿Vritat que sembla mentida? donchs no ho es; com tampoch ho es lo que poso a continuació:

«Tanta torpesa mostran el Govern y la major part dels diputats al combatre al catalanisme, ab tanta facilitat relliscan y cauhen brutalment damunt no ja del catalanisme sino de Catalunya, que prompte no hi haurá un sol catalá que no senti odi y despreci per tota aquesta caterva d'insensats.»

¿Qué vos sembla? Quin cambi, vritat? Un cop hagueu llegit tota la crónica de dit número, demanéu lo número 1091 del dia 8 de Decembre del any 1899 y a la primera plana hi veuréu lo retrat d'en Albert Rusiñol, encabessat ab lletres grossas que diuhen, «Els homes del dia» y poléu dirigirvos en aquells Senyors y preguntalshi:

¿Que no era catalanista allavors en Rusiñol?

¿Qué potser no era fabricant allavors? jo no vos vull fer pas cap comentari, porque crech mes del cas que vosaltres vos els feu, y per acabar, ja que tinch de ferho per no ocupar massa espay, dech dirvos, Companyes de Treuall; hora es ja de pensar ab nostra Aymada Patria Catalunya, hora es ja de treballar enérgicament per'ella, hora es ja de lliurarla, y un cop lliure, tindréu la llibertat individual, el Servey Voluntari, la Contribució progressiva, y la Abolicíó de Consums. ¡Per la nostra redempció! ¡Obrers Catalans!

RAMÓN AMORÓS ESTEBANELL

EL PROTECTORAT MARROQUÍ

«Qui es qu'avuy no s'engresca? ¿qui es que no's mor de goig al llegir las grans noticias que'ns han vingut del Marroch? Qu'els moros volen a Espanya ab un autor com n'hi ha poch, qu'han vist ab gran alegría que hi hagi anat Don Alfons y en fi que tots ells desitjan estar baix son pabelló!»

Si en Prim visqués no ha creuria mireu que n'es de horrorós els moros estimá a Espanya y volgué'l seu pabelló; donchs si senyors: tal com s'ona la vritat no admet destorbs y aquell qu'es bon patriota y se precia de espanyol no pot menos que sentirse pessigollas al honor pensant en gestas y glorias

y en conquestes de nous mons
esperant el gloriós dia
que venint un nou Colon
en descobrissi... la lluna
ja que no's pot un nou mon.
Pro ca, lo qu'es aquí Espanya
s'ens hi adormit el lleó
y de segur que si un dia
hi anessin en comissió
els moros, per demanarli
qu'els hi dongués protecció,
succeiria la escena
que poso á continuació:
«Fillets meus heu tardat massa,
el, hi diria el lleó,
m'ho'guessiu dit fa cinch sigles
quant jo era tant poderós
pro are que ni ab prou feynas
push protegim: tot sol
voleu que jo os protegeixi?
fugiu, fugiu, temptadors
aneusen de ma presència
y deixeu qu' aquí tot sol
plori las movas desgracias
y m'escarrassi en el dol.
Si jo pogués ja ho faria
joh si ho faria y llavors
quan bo y hermós que seria
doná un passeig pèl Marroch.
Desseguida á las escuelas
y á tots els llochs d'instrucció
no s'ensenyava altra cosa
q' el més castís es, an ol
y tant las arts com las ciencias
s'ensenyarian per tot
ab la llengua de Cervantes
qu'es aquí la de mes tò;
després, de mica en miqueta
per despertar l'afició
posava pla-sas de toros
y escuelas de matadors,
y per acabar la cosa
d'un modo *salau* y hermós
faria venir flamencas
qu'ab el seu garbo y *mistó*
farian tornar mitg bojos
á tots els fills del Marroch.
Al senti aixó els pobres moros
com moguts per un ressort,
e clatan en gran rialla
y es giran per toca'l dol.

De segur que en un arranque
de la seva indignació
varen obter per anarsen
y deixarlo estar per boig.

UN BREVIARI

Tribuna de "La Tralla,"

Respostas á la pregunta **Jo sé que hi ha un capellà qu'es catalanista. ¿Es clerical el Catalanisme?**

Resposta 1.ª—Un periódich republicà de Barcelona al fer la biografia d'un capellà mort no fa gaire, deya que votava ab els republicans perque aixís s'acostava més á la voluntat dels obrers. Y are pregunto jo: ¿Es clerical el republicanisme?

PAU GARCIA

Sr. Director de LA TRALLA:

Pregunta 2.ª—Me sembla que ab pocas paraulas se pot contestar la pregunta de LA TRALLA del número passat. Si li va bé aquesta, publiqui-la.

«El Catalanisme no es més que'l títol que's dona als aymants de la llibertat de la nostra terra, y aquest títol es lliure per lo tant de portarlo qualsevol catalá tant si es capellà, com si es republicà, com si es anarquista.

Es tant lliberal el Catalanisme, que fins dintre del ideal iguala á tots els homes, pensin com vulguin y siguin qui siguin. El que volgués privar un dret á un altre home pel sol fet de que es capellà, seria un reaccionari despreciable!

Crech que ab lo dit queda del tot contestada la pregunta. Y are disposi de son S. S.

UN MENJA-CAPELLANS

Resposta 3.ª—Jo sé que hi ha molts republicans que son catalanistas; jo sé que hi han molts obrers que son catalanistas; jo sé que hi han molts burgesos que son catalanistas; jo sé que hi han molts artistes que son catalanistas. ¿Es republicà, obrer, burges ó artístich el Catalanisme? No es res d'aixó; es no més un gran ideal que ho abraça tot.

Sr. Director de LA TRALLA:

Resposta 4.ª—Molt senyor meu: Trobo que á aquesta objecció cal oposar-ni un altre: La de que jo també sé d'un capellà que no s'amaga de dir que professa ideas republicanas y vol dir aixó també qu'el Republicanisme es clerical?

Aquí, á un republicà conscient á bon segur que no li mancarían arguments pera

convencer á tothom, de que pel mer fet d'haberhi un clergue que professa la idea republicana (idea política á la fi), no per aixó deu esser aquesta de significació ni de tendència clerical.

Donchs que hi dirém nosaltres, partidaris d'un ideal que porta en son si, interessant las ideas polítiques y religioses de tota mena, que junt ab la qüestió económica (ideal del proletari), forman els dos problemes socials que més preocupan á l'actual societat.

Debém contestar, que no te res d'estrany qu'en el Catalanisme hi figurin clergues y no clergues, místichs y esceptichs, partidaris d'una ó altra forma de govern y fins anárquichs, units tots pel comú desitj de llibertat els pobles que com el nostre, per sas condicions étnicas y d'ordre històrich, tenen el dret indiscutible de regirse, mitjant un régimen d'ampla autonomia.

Afegint per últim que van molt equivocats tots aquells que forman concepte del Catalanisme, jutjantlo tan sols per un aspecte dels molts que l'informan donantli un bell caràcter de moviment social.

LLORENS MUT

Barcelona 7 Maig 1904.

Sr. Director de LA TRALLA.

Present.

Resposta 5.ª—Jo sé que hi ha un capellà qu'es catalanista.

¿Es clerical lo Catalanisme?

Al meu entendre aquí escau bé lo ditxo que diu:

«Una flor no fa Maig, ni dugas Primavera.»

Tots saben que no hi ha efecte sense causa ó causas segons la importancia del efecte, aquí per la pregunta es desprén lo següent: de la causa que un capellà sigui catalanista es vol despendre l'efecte de que lo Catalanisme es clerical.

Sabém que lo Catalanisme es un efecte provinent de moltas y diversas causas, quant se pugui demostrar que la gran majoria d'aquestas causas provenen del clericalisme, llavors se podria dir ó millor dit encara preguntar si lo Catalanisme es clerical, pero d'una causa que bé es pot dir que de tant petita qu'es casi no arriba á esser, no es pot deduhir dit efecte.

Dit assumpto's presta molt á discutirse per lo que's necessitaria molta extensió, més com vostés volen una resposta ben concisa, aquí la tenen.

Adjunt els hi acompanyo la meua tarjeta ab las senyas y'ls hi prego que si publiquen dita resposta posin la següent firma: *Adolf G. Roig*.

Saben poden disposar del seu afectíssim S. S. y company de causa

ADOLF G. ROIG

8 Maig 1904.

Tribuna de "La Tralla,"

Sr. Director de LA TRALLA:

Pregunta 3.ª—Molt Sr. meu: El felicito per haver posat tant llealment la secció Tribuna de LA TRALLA, lo que considero un gran bé pera tothom. M'atreveixo á aprofitarla pera fer una pregunta que'm sembla qu'es d'interés:

¿El Catalanisme porta un plan determinat pera conquistar l'autonomia de Catalunya? Y si'l porta, ¿podrian dirme si creuen d'éxit el sistema electoral?

(S'admeten respostes á n'aquesta redacció fins el dilluns.)

Polémicas

IV

—¿Sou separatistas vosaltres?
—Del exámen que farém de la primera base de nostre programa en podrás treure tu mateix la resposta.

—Examiném donchs aquesta base.
—Com deus haver vist en ella 's trac'a de las atribuciones del Poder Central del Estat espanyol. ¿Tens res que dir sobre l'apartat a?

—No.
—Pera abreviar crech que seria millor que 'm diguessis si t'ha quedat cap dupte després d'haver llegit y meditat tots los apartats que van marcats ab las lletres primeras del abecedari.

—Sobre aixó res hi tinch que dir pero al últim hi hau las disposicions tranzitorias com diu lo seu títol y...

—Ja parlarém d'aixó; ¿qué tens que dir de la organizació del Poder Central tal com s'estatueix en nostre programa?

—Ho trobo be: en aquesta base sembla que 's considera al Estat espanyol format per regions autónomas.

—Si, Joseph. Y fixat be que al parlarse d'Estat y referirse á las demás regions se desmienteix lo dictat de separatista que molts donan al Catalanisme.

—Ho comprench molt be perque aquesta base no dona lloch á dubte.

—No parlém donchs més d'aixó que á nosaltres els catalanistas ens te sense cuydado perque qui afirmi que nostre programa es separatista ha d'esser ó be un ignorant que parla sense estar enterat de lo que discuteix ó un home de mala fé en quin cas es digne de tota execració. ¿Qué volías dir respecte las disposicions tranzitorias?

—Que d'ellas se 'n dedueix que 'l Catalanisme es clerical; are veig que te rahó en Lerroux.

—Ni ell ni tu si aixó afirmes; el Catalanisme no es clerical: ¿en qué 't fundas pera afirmar lo clericalisme del Catalanisme?

—En que no estatuhiu en vostre programa la separació de la Iglesia y l'Estat; al contrari, diu la base que estém discutint, que lo Poder central procurarà concordar ab lo Sant Pare la manera de subvenir la dotació del Culte y Clero, etc., etc. ¿Negarás que aixó es clerical?

—Tenia formada un'altra opinió de tu; 'm creya que pensavas més. Has llegit, pero després d'haver llegit pel sol fet d'haver vist Estat y Iglesia, Culte y Clero ja t'has cregut la gran bestiesa de clericalisme.

—Es que no pots negar que allí 's reconeix la unió del Estat y la Iglesia. Vosaltres parleu molt sovint d'en Pi y Margall y heu de saber que proclamaba la separació de l'Estat y la Iglesia.

—Nosaltres estém convensuts de que En Pi y Margall volia la autonomia de las regions y per aixó l'apreciém y reconeixém que ell al parlar de la separació de la Iglesia y l'Estat podia ferho.

—També podeu ferho vosaltres.

—No podem y no ho hem fet pera deixar al lliure criteri de cada hu aquesta materia. Aixís veurás, dintre del Catalanisme, publicacions y entitats francament catalanistas que han proclamat la separació de l'Iglesia del Estat. Y ab aixó no han contradit aquesta base del nostre programa, pel sol fet de que dita base es tranzitoria.

—Bé aixó no vol dir res. Jo crech que'l Catalanisme ho hauria de proclamar oficialment, y si aixís no ho haveu fet, es perque vostras ideas clericals vos ho privan.

—¿M'has vist may á missa?

—Una flor no fa istiu y jo are no parlo de tu, parlo d'un ordre d'ideas; del Catalanisme que al no posar en son programa la separació de la Iglesia y del Estat, se demostra clerical.

—No diguis disbarats home...

—Deixam dir; altrás vegadas jo t'he deixat parlar.

—Digas.

—La llibertat de conciencia no queda garantida dintre 'l Catalanisme perque protegida la Iglesia (un ordre d'ideas religioses) per l'Estat té demunt de las demás religions la ventatja que representa l'apoyó oficial; y aixís se fan professions ausiliadas per foras que paga 'l poble, aquest poble que no 's compon de personas d'una sola religió sino de personas que tenen religions diferentes. L'estat no te dret á despreciar á cap dels elements que 'l componen y per tant no ha de donar protecció á determinad religió perque aquesta protecció es per las altrás religions un despreci, una bofetada. La Iglesia te la forsa pública á sa disposició y aixó li permet fer ostentació de sas ideas mentres que las demás religions se veuen cohibidas. L'Estat no ha de tenir preferencias per ningú!

—¿Has acabat?

—Si.

—Comenso per dirte que estich conforme ab moltas de las cosas que has dit y á demás dech dirte que ab tota la teva retórica no m'has demostrat que nosaltres poguem proclamar la separació del Estat y la Iglesia.

—Tampoch podeu obtindre avuy la Autonomia y la proclameu.

—La Autonomia es cosa particular per cada regió; la separació del Estat y la Iglesia es cosa general. A veure si 'ns enteném: escolta be. ¿Creus que 'l Catalanisme ha de proclamar la separació del Estat y la Iglesia?

—Si.

—De quin Estat?

—Del espanyol.

—Espanya, ¿es solament Catalunya?

—No.

—Donchs ¿com vols que nosaltres haguém d'imposar á las demás regions el nostre criteri? No sabém si las demás regions hi estarán conformes. Es cosa del Estat y han de estatuhirho totas las parts que'l forman aquest Estat: nosaltres ens preocupém de Catalunya sense volguer perju licar als demás: en Pi y Margall podia referirse al Estat perque se preocupaba de tot l'Estat. Tant de bó en lloch de fer federales espanyols hagués fet federales catalans, federales castellans, federales andalusos, federales valencians, etc., etcétera, la autonomia ja la tindriam y tal vegada no hauria mort la República. ¿Compréns perque no podem posar en nostre programa lo que tu dius?

—Si, pero creu que 'l no serhi vos fa molt mal.

—No ho creguis: ens fa un benefici.

—¿Quin?

—Impideix que vinguin los que no pensan. Aixís tots los quins hi som sabem perque hi som. Per altra part fixat en que 'l Catalanisme no estira mes la cama que 'l llensol. Ofereix lo que pot donar, lo que pot garantir: no fa com los polítichs que ofereixen molt y poch cumploixen perque fan ofertes que

ells ja saben que no poden cumplirlas. Suposo que no deus tenir cap mes dubte sobre la base 1.ª y si algun te 'n queda ja me 'l exposarás divendres. Crech que vindrás ¿vritat?

—Si.

—Donchs á la mateixa hora d'avuy t'espero.

—Bona nit, Joan.

—Salut, Joseph.

DELCLOR

A Sevilla han pres com un sport lo de socorre á las familias dels obrers morts en la explosió de las minas de Villanueva. Organisan funciones teatrales, corridas de toros y tómbolas, y una companyia de tramvias ha ofert donar tot lo que's recaudi durant 1 hora (!) posant per cobradoras á simpáticas y hermosas cigarrereras. Diuen que'l tracte valdrá 10 céntims. Con besos 15.

Vegin si aixó no es rifarse de la desgracia!

Ja ni'ls moros respectan á Espanya.

En Mahomed Torres ha privat als qüefes ó Kaids de la frontera de Ceuta, de que vágan á rendir tribut al Rey d'Espanya. Ells han desobehit.

Se creu que han estat influhits per las respectivas mullers.

Corran veus d'un descomunal xanxullo de 1000 duros, en el que s'hi barrejan noms de regidors republicans, d'algun diputat republicà y fins de la seva rossa.

Sembla que s'ho han partit com á bons germans, y que no hauria passat res si'ls encarregats de vetllar pels interessos de la ciutat haguessin alsat la llebra.

Es de creure que l'alcalde deixarà de pentinar-se las patillas y s'interessará pera que s'esclareixin els fets.

Un aplaudiment al Somatent del Bruch. Justament indignats per la comedia que s'ha fet, han presentat, tots els individuos en pés, la seva dimissió.

Aixó es ser catalá!

De La Putinera del dia 5 del corrent:

«Abrió la sesión Clemente Marcet, cediendo la presidencia al Sr. Roca y Roca, de quien dijo sería diputado por Olesa, si no hubiera sido el aguardiente y el champagne.»

Ja podria ser, ja.

Un dels missatjes entregats darrerament al Rey, comensa dihent.

«Lloor al Dios único. Nada hay más eterno que su bendito rostro. Dios haga feliz la vida del sabio gineta, famoso guerrero, amado de sus subditos, poderoso Rey de España.»

Protestém; si senyor, protestém; no val á fer riure tant. Després un se troba malament.

A Gracia hi ha un fotógrafo qu'es á la vegada escultor, professor, periodista y que avans era director d'una escola de dibuix sense deixebles; autor d'un grupu fusellable representant «Els Segadors», quina compra va anar á proposar á las entitats catalanistas; ex-director, ex-fundador y ex-enterrador d'un periódich escrit en castellá, que's titulava *El Regionalista*, del qual ne va sortir aprop d'un número.

Donchs aquest senyor s'ha enfadat molt ab el Comité de Defensa Social, perque aquest Comité ha demanat al Governador que persegueixi la pornografia.

Y aixó ho diu á *La Putinera* en un article qu'está á l'altura de las sevas obras esculptóricas y fotogríficas.

Senyor Claus y ollas, no sigui olla, perque aixó d'abonar la pornografia fa molt putiner....

¿Are caich ab que aquest home es capás de haver pres pornografia per fotografia, y d'aquí'l seu enfado!

La Esquella diu aixó:

«Desitjem fer constar que *La Esquella de la Torratxa* no ha tingut, ni té, ni's proposa tenir may cap conexió directa ni indirecta ab l'Ajuntament de Barcelona. Ni'l director, ni l'editor propietari, ni cap dels seus redactors tenen motius pera abdicar del esperit de independencia absoluta que ha sigut constantment la norma d'aquesta publicació, estant avuy com sempre disposats á aplaudir als que ho

mereixen y a censurar als qu'en el nostre lleal concepte s'apartin del camí recte, siguin els que siguin i diguinse com se diguin políticament parlant.

Per més que aquesta explicació no era necessària, ens veyem obligats a donar-la per desvaneix l'error en que ha incorregut un diari local al suposar gratuïtament que havíem tingut intervenció en la inclusió de determinades persones en certa candidatura per regidors. En aquesta classe de bateigs, consti que *La Esquella de la Torratxa* no serà may padrina de ningú.

Molt gros ha de ser, senyors, lo que a casa la ciutat deu passar ab els regidors nomenats republicans, que fins el barra d'en Roca s'hagi de rentar las mans!

A Sant Sadurn de Noya s'hi ha format una Fraternitat. ¿Saben perquè? "Para contrarrestar las corrientes catalanistas y clericales."

La enhorabona als nostres companys de Sant Sadurn.

Encare no s'han pagat els jornals dels pobres obrers que varen treballar de nit y dia pera l'arreglo del empedrat del carrer de Fernando y per l'ornat del Palau del Parch.

Aquests obrers si que no han oblidat encare la visita régial!

Proposo a las señoritas enamoradas del quefe, que obrin una subscripció pera abonar els jornals a n'aquests pobres obrers.

D'un telegrama de *La Vanguardia*.— Programa de festas pera'l Rey.

«Los trabajadores de la Almadra, al divisar el yate real, formarán calle y lanzarán multitud de cohetes al pasar el *Giralda*, y los barcos que constituyen la escuadrilla uniéndose después a ellos gran número de barcos, acompañarán al Rey hasta la barra, ACLAMÁNDOLO CON ENTUSIASMO.»

De manera que'l corresponsal ja sab que l'aclamarán ab entusiasmé!

La sanch espanyola que encare queda a Gibraltar, s'ha quedat ab un pam de nas.

Figureuvos que'ls inconsults d'allí havien fletat un barco tot carregat de cohets, flors y coloms pera sortir a rebre, a la entrada de la badia, al *Giralda*. Pero a n'el *Giralda* no li debian agradar las manifestacions dels anglo-espanyols, y va passar de llarch sense ni dignarse saludar.

Es de creure que Inglaterra demanará a Espanya una forta indemnizació per la seva descortesia.

Sr. Director de LA TRALLA.

Sant Andreu de Palomar.

Els republicans d'aquí gastan barra de la següent classe. Figuris que l'últim *meeting* donat per en Alecandrito al Casino de la Unión Republicana no volent surtir al balcó va donar l'escusa al obrer Porrera pera que la trasmetés als del carré. Parlava y no s'entenia; comensà dihent «Calleu animals» y acabà dihent «Y com que 's nostre quefe y diu que callém hem de callá.» (Bravo, bravo, viva Lerroux).

Després deuriem tots los de Sant Andreu fer lo que jo vaig a fer y es lo següent:

Porrera: Prego en nom propi y de tots los autonomistas que treguen lo retrat del que 'n vida fou en Francesch Pi y Margall, puig sent un valent defensor de la llibertat, vosaltres escarniu sa memoria, sent uns valents defensors de l'esclavitud. Aixó deuriho ferho solsament per pura vergonya.

Maig, 3 1904.

CEBALLOT

Premiá de Mar

Estimat carreter: Vaja, grácias. Ja ho veig. L'egoisme personal, causa de las desdixas de la nostra terra, fá que en tots los pobles s'hagin de clavar cops de tralla y LA TRALLA no abasta per tant. Ja'm comprimiré lo més possible. Ab tot, moltes grácias per sa atenta carta, y are jo agotant lo fil de la penúltima, dech dirli que tiri riera amunt; trenqui a la esquerra y als pochos passos ja trobará la carretera de Marras, vull dir la de ca'n Trias. Aturi'l carro y fixis per tots quatre vents.

Pel mitjorn veurá que la carretera va drete desde l'extrém ponent de Premiá de Mar. Miri a tramontana y un xich cap al gargal hi veurá Premiá de dalt.

Ja'm sembla que'l sento: ¿Per qué, si Premiá de dalt es allá, cap a la drete, com es que la carretera tira cap a la esquerra?

La resposta es aquesta: — «Vélaqui'l pot de la confitura.»

Camini amunt uns doscents passos. ¿Qué veu?— Redeu, quina finca més hermosa.

Donchs la carretera no tira cap a la drete com hauria de tirar, perque seguint sa natural via, llavors no passaria pel peu del barri de ca'n Trias, que era lo que's volia, per més que no convingués ni a Premiá de dalt ni a Premiá de Mar. L'alcalde de Las Francesillas ja ho diu: — ¿Per qué haig de ser autoritat si no puch cometre cap abús?

— ¿Per qué era President de la Diputació En Dari Romeu, si no s'hagués pogut fer que la carretera passés arrant de la finca de son cunyat En Trias?

— ¿Y 'ls pobles de Premiá de Mar y de Dalt ho consentiren?

— Senyor carreter; ¿qué podian fer? Tot aná legal. Lo diputat provincial senyor Benet y Colom, que tothom lo té per un bon home, ho va defensar en discussió tinguda a la diputació; la majoria votá a son favor y quedá fet lo cataplasme, y dich cataplasme perque l'altra carretera, la drete, la ja feta fins al cementiri, la que's devia continuar fins a Dalt, tothom la utilisaria, y are per aquesta no hi passa ningú, es a dir, ningú, hi passa la gent de ca'n Trias, de la finca Trias, que era'l «finis coronat opus» que's desitjava d'aquella carretera.

Acabaré aquesta carta donant la dolorosa noticia de la mort del fill del nostre estimat amic y consoci en Joan Riera y Pagés, al qui desde LA TRALLA li envihém la expressió del nostre sincer condol.

FONT-TAPADA

Sallent

Sr. Director de LA TRALLA.

La bola que'l *Pepet Fandillas* recepta als gossos no ha donat a n'aquests el desespero qu' a n'ell li va ocasionar la resolució de la Comissió Provincial incapacitantlo del càrrech de *quefe* de la casa de la vila.

Fins are no hi anava més qu'una vegada a la setmana a Barcelona a lluhí 'l seu garbo, pro desde que 's feu pública la noticia de dita resolució, 'l viat-e setmanal ja 's fa per duplicat ab l'afegidura de la *trinitat* Veri y Catllera.

Aquesta desfatxatés, ó millor dit, mofa dels interessos comunals de Sallent causa una gran alarma a las personas sensatas, regoneixent que 'ls ha de costar molt cara la festa, més que més en las actuals circunstancias de crissis industrial.

Sort tindrem de que 'ls tres *redemptors* aprofitats han posat remey a dita crisis, implantant camareras y cantantes del *género verde* als cafés, las que *llimpian* las butxacas de las *ermillas* qu'es una delicia.

¡Aixó es buscar remey a la desgracia que patim! ¡Quants pares de familia els donarán las grácias d'aquesta *ilustració social a la republicana*!

La barra d'aquests desgobernants porta per marca 'l dret d'atropellá totas las personas y cosas honradas; comensan per treurer del escorxador al veterinari qu'es substituït per un home que solzament té 'l títol de *republica* no importantli res la salut ni l'higiene de la població comparada ab la seva fama de viure a costas del veynat; lo dispositari del ajuntament també ha sigut despedit per massa honrat

puig no 'ls en convenen d'homes aixís, y are 's confiarán los intereses del poble a un home que diuhen que conta per tota responsabilitat l'esser molt *ligero de camas y dits*.

Com sé qu'hi ha molt desitj de coneixer al Sagalet Nou pera repartirli lo que diuhen, aquí van las inicials J. V.

¡Ay! Juanito Catalá! Comensat a prepará perque es tanta la fatlera qu'a né tu 't porta 'l Catllera, si t'arriba a arreplegá un nús ben segú 't farà a la gúa del darrera.

SAGALET NOU

30 Maig, 1904.

De Valls

Sr. Director de LA TRALLA:

Me penso qu'encare que 'l sogre 'ls hi escrigui també voldrán publicar aqueixa carta en lo vostre setmanari, donchs m'agrada molt perque hi ha escrit lo sogre.

Donchs si senyor, lo *joven concejal* Vives diu que va anar a trobar al Cego de l'Engracia dihentli que sabia que LA TRALLA portava un escrit ofensiu per l'Escola d'Arts y per lo tant contra 'l be de la ciutat, y que si la venia li diria, li faria y etz., etz.

Home, senyor Vives, si aixó es vritat, es una mica massa gros per tu, perque si ho haguessis fet foras un nen. ¡Anarte a agafar ab lo que no hi te cap culpa! Home, no ho fassis.

Si tu no sabs escriure pera sortir en defensa de l'Escola fent la contra a lo que 's diu a LA TRALLA, ven lo títol que tens ja qu'en aquest cas te sobra, y si no volias fer aixó podias encarregar la defensa al *Pormentir* (que 'n diu lo sogre) que be es prou eloqüent ja que fins sab copiar cosas de per tot arreu; y si en últim cas aixó tampoch te convenia podias presentar la dimissió y haurias fet un favor al poble.

Prou he enraonat, mes, vull repetirte que si vas dir alló al cego vares demostrar ser molt poca cosa.

Lo cas es, que mentres tant cobrant tu y 'ls demés *comprofesores* sempre estara un xich mes animat lo saló d'entreteniments del Casino.

Molt m'estranya, senyor Bové, que no hagueu escrit res al vostre setmanari. ¿Qué no os ne van enterar d'alló que 's va dir de Cristiá?

Y aixó que son tant amichs, y fins se diu qu'ho son perque ell te molts quartos, si be jo crech que si ho son es per parentiu perque un *cristiá* y un *bové* tots dos son cargols.

Mes are 'm recordo que 'l seu paper brut se n'ha anat al cel per un quant temps. Dispensi que no he dit res.

¡Arri, moreno!.... no 'm fassis pegar mes cops de tralla. ¡Ollá!....

Prou per are, y fins a una a'tre en la que 'ls dirá cosas novas y curiosas lo

GENDRE DE PAU RENECH II

Abril, 26 del 1904.

Molins de Rey

Sr. Director de LA TRALLA.

¿Qué no tenen corresponsal en aquesta vila?

Com he vist que 'l carreter no ve per aquí si molt convé pe 'l mal estat de la carretera, y com passan algunas cosas (y en *passarán* si no hi ha contratemps) que mereixen posarse en lletres de motllo, y no veyent cap remitit el molesto enviantli la present pera que 'n fassi l'us que cregui convenient.

Molins de Rey es un poble de bastanta tranquil·litat política y per aixó mateix alguns partidaris de *Camama Republicana* volen promoure bullanga prenent aquest poble com a centre d'operacions.

L'altre dia ja hi va haver un *meeting* en quin s'hi varen dir moltes bestiesas, y fou llástima no portés paper y llapis pera apuntarne algunas de las que varen engegar els Lerroux, Lletget, Ardid y comparsa.

Cosa estranya; no 's varen enredar ab nosaltres, puig ja saben que aquí els que hi han, están convensuts del nostre programa.

Are els *unionistas* están molt enfeynats ab la vinguda del *Ilustre Jefe* (d'ells) senyor Salmerón, del home qu'es capás de portarnos la república dins de la maleta. Procuraré tenirlos al corrent de lo que passi que crech que será interessant.

UN OBRER QUE'N TREBALLA DEU

Maig, 2 del 904.

Rubi

Donant vols a LA TRALLA, per fi hi arribat, y mans a l'eyna y cops a la feyna.

¿Ahon es la casa del poble? ó casa del poble no ni ha.

Y donchs aquella gent que 'n diuhen l'ajuntament ahon se reuneixen? ó van a lloguer.

Si que 'm sembla estrany que una vila com Rubí que 's contan 5.000 habitants no tinga casa propia.

Donchs es aixís, per més que diguin que 's republicana y democrática de la vora del rech.

El mal es de molts anys y lo que hi ha son molts mils pessetas de deute, molts impostos y molts burots que, aquets sols costan de mantenirlos a la ratlla de 12 mil pesetas l'any. ¿No 'ls hi sembla que tot aixó fa molt democrátich?

D'ensá que tenim en el municipi els del *partido único con su León de los combates*, el tio Sam y el Escura gallines com a personatjes grans, que tot marxa que Deu se n'apiadi. Lo cert es, que, quasi tothom es queixa perque ho escuran massa y com que tots son, ó volen ser dels avensats, van amunt, amunt, que com a grau de civilisació quasibé ja'ns trobem a la vora de Mazaza y Frajana.

Figureuvos llegidors, s'han apujat al màxim els drets de portal y matadero, lo gremi de cullites de vi d'un 75 per 100 y de tres mesos en aquesta part s'escuran los galliners que no 'n deixan una per lloca y aixó que tenim 5 serenos, 2 agutsils, 15 ó 20 burots armats ab la seva carrabina y es l'hora que encara no han pogut agafar cap lladre de gallinas y aixó que crech que fan 15 ó 16 los robos que hi ha hagut.

¿No vos ho sembla que aviat serém a Xauxa? Per avuy prou, ja hi tornarem un altre dia.

FRISSETLA RUBINESA

3 Maig, 1904.

Imp. de LA RENAISSANCE, Xuclá, 13, baixos

La visita a Ceuta

El nen. — ¡Deu lo guard senyor moro.

El moro. — Ves, noy, ves. No 'ns hi fem ab pobles incivilisats.